

XXXIX festival "Grad teatar" će tokom 54 dana trajanja prikazati ukupno 66 događaja: 20 pozorišnih naslova, 8 koncerata, 15 književnih večeri i 2 likovne izložbe.

Programi će se odvijati na **trgovima i ulicama budvanskog Starog grada** kao i izvan njega, u **amfiteatru manastira Sv. Trojice u Stanjevićima**, u **hotelskom kompleksu Slovenska plaža**, te na **tvrđavi iznad plaže Mogren**.

Festival će okupiti više od 700 učesnika iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije, Makedonije, Portugala, Francuske, Velike Britanije, Rusije, Holandije... Po običaju, programi će objediniti težnju da se prikažu nove umjetničke tendencije, atraktivne nove produkcije i teme, kao i da se podjednako zastupe najatraktivniji sadržaji koji su u prethodnoj godini obilježili region, ali i međunarodnu scenu.

ISTINA – MORA – NA SUNCE

Aktuelno vrijeme post-istine, koje nam zamagluje i zamućuje poimanja vrijednosti u savremenom svijetu, dovelo nas je do razmišljanja i o kompleksnosti fenomena istine, od koje zavismo, kojoj težimo i u koju se uzdamo. Konstantnost spora istine i umjetnosti, ali i prevaga činjenice da se istina umjetnosti uvijek zasniva na zakonima „vjerovatnosti i nužnosti“, čime se i čini relevantnom, jedan je od tokova kojima smo se vodili u odbairu ovogodišnjeg programa. Želja nam je bila i da prepoznamo umjetničku istinu, odliku autentičnih i jedinstvenih umjetničkih ostvarenja. Opet, otvoreno je i pitanje koliko je sve to važno u svijetu koji i od istine i od umjetnosti uzima onoliko koliko mu treba, da bi se formirala slika u skladu sa potrebama društvenih tokova koji rijetko idu na ruku i blagostanje čovjeka. Stoga je moguć i ironijski uvid, koji razobličava simulakrum, izoštrava vid i uvid i ukazuje na moguće prepoznavanje dominantnih i nametnutih društvenih obrazaca propagande, koji ograničavaju biće u njegovim mogućnostima. Stoga nam se replika Dušana Jovanovića, iz drame „Život plejboja posle Drugog svjetskog rata...“, koja je na premijernom pozorišnom repertoaru ovogodišnjeg festivala, učinila zanimljivom za idejno polazište. Ukoliko bismo se odmakli od neposrednog konteksta polazne ideje, drugačijim čitanjem bismo osjetili i dah Sredozemlja, pouzdanog orijentira u razumijevanju suština našega svijeta, svakako najjasnijih na blistavoj mediteranskoj svjetlosti, kako je to vidio i Slavimir Stojanović Futro, autor vizuelnog identiteta ovogodišnjeg festivala.

POZORIŠNI PROGRAM:

Prateći nekoliko programskih zadataka: prikazivanja najnovijih atraktivnih pozorišnih projekata, čuvanja nagrađivanih festivalskih produkcija od ranije, kao i stvaranja novih pozorišnih ostvarenja, pozorišni program festivala objedinjuje 20 različitih naslova, među kojima **tri festivalske premijere**.

Iz sopstvene festivalske produkcije od prethodnih godina prikazaćemo nekoliko naslova koji su u periodu između dva festivala osvajali nagrade i srca publike širom Evrope, a to su: **Svijet mogućnosti** (r: Haris Pašović), koji je između dva festivala izvođen u pet država i sedam gradova uz osvojene značajne autorske nagrade kao i one za predstavu u cjelini; **Protekcija** Branislava Nušića (r: Milan Nešković), koja je igrana i nagrađivana na regionalnim festivalima; **Nadpop Kojović** Vide Ognjenović koji je osvjetli lik i djelo Budvanina Antuna Kojovića na duhovit i emotivan način dodao još jedan biser u nisku festivalskih produkcija inspirisanih lokalnom baštinom; **Radovan III** Dušana Kovačevića (r: Vito Taufer) takođe ovjenčan značajnim nagradama širom regiona, kao i **Nestvarni grad** Vuka Ršumovića, koji je vezan za konkretne lokacije u Budvi, i koji će zbog svoje interaktivnosti i malog broja mogućih učesnika po izvođenju biti prikazivan u dovoljno termina da može da odgovori na izuzetno interesovanje koje se za njega pokazuje.

Među **gostujućim programima**, prikazaćemo: **Moje pozorište**, najnoviji autorski projekat Borisa Liješevića koji će 1. jula otvoriti festival. Otvaranje festivala će, baš kao i Liješevićeva predstava, biti posvećeno gradu Budvi i nostalgičnim vezama sa njegovom prošlošću. Zatim će u amfiteatru manastira Stanjevići igrati **Očevi i oci** u režiji Veljka Mićunovića, jedna od najnagrađivanijih predstava prethodnih godina u regionu, do sada ovjenčana sa čak 11 nagrada za najbolju predstavu na različitim festivalima kao i još 11 pojedinačnih umjetničkih nagrada. Posebno nam je zadovoljstvo što će ova predstava biti po prvi put izvedena na otvorenom. Još jedan autorski projekat velikog reditelja je predstava **Marlena – Pet tačaka optužnice**, Harisa Pašovića sa Mirjanom Karanović u naslovnoj ulozi. **Sirano de Beržerak**, nova predstava zagrebačkog poziršta Gavella, u režiji Aleksandra Popovskog i uz muziku Marjana Nećaka, donosi novo i privlačno čitanje poznate priče, sa Ozrenom Grabarićem u naslovnoj ulozi. Takođe, iz Zagreba dolazi i **Mediterranski brevijar, na valovima Radio Mediterana**, autorski projekat Pavlice Bajsić Brazzoduro, nastao prema "Mediternskom brevijaru" Predraga Matvejevića i "Pričama iz susjedne luke (portulanu)" Olje Savičević Ivančević, još jedna sasvim nova pozorišna predstava koja je za kratko vrijeme i svega nekoliko igranja osvojila publiku i kritiku. Kraljevsko pozorište Zetski dom predstavice se ove godine predstavom **Slučaj virdžina**, po tekstu Stele Mišković a u režiji Dore Ruždjak Podolski. Još jedno novo i uzbudljivo pričanje poznatog zapleta prikazuje **Privatna proslava** po tekstu Maje Todorović i u režiji Vladimira Aleksića, koja će biti igrana na tvrđavi Mogren. Sa festivala posvećenog Šekspiru iz Yorka, Parabolla teatar nam ove godine donosi **Gozbu**, bukvalno i metaforički (**Feast: a play in one cooking**), na kojoj će publika zajedno sa znanim ženskim likovima iz Šekspirovih djela uživati u pozorištu i hrani. Festival će biti zatvoren, kao što je i otvoren, autorskim projektom Budvanina Borisa Liješevića, predstavom **Naličje** Crnogorskog narodnog pozorišta, koja je takođe za kratko vrijeme osvojila publiku, kritiku i festivalske nagrade, i koja donosi priču naličju naših života, spustiće »zavjesu« na ovogodišnju festivalski scenu.

POZORIŠNE PREMIJERE

Prva pozorišna premijera biće predstava za djecu **Ostrvo s blagom** prema poznatom romanu **Roberta Luisa Stivenzona**, u adaptaciji i režiji **Kokana Mladenovića**. Ovo će biti koprodukcija festivala Grad teatar sa Malim pozorištem »Duško Radović« iz Beograda.

Poseban segment ovogodišnjeg premijernog dramskog programa posvećen je **projektu »Sexual Theatre« - feminističko čitanje klasika književnosti**, finansiranom od strane programa **Kreativna Evropa**, koji JU »Grad teatar« realizuje sa partnerima: Bosanskim narodnim pozorištem iz Zenice, Univerzitetom »Pol Valerik« iz Monpeljea, kao i Kulturnim centrom iz Brage u Portugaliji. Projekat uvezuje dramske umjetnike sve četiri zemlje, tako da ćemo biti u prilici da odgledamo četiri pozorišna naslova na kojima se radilo u prethodne dvije godine: **Ovo nije zemlja za žene** u režiji Lorana Beržea i dramatizaciji Katje Faišku, nastale po motivima Ljubišine »Skočiđevojke«, predstavu **Žive** po tekstu Ajše Eze, u režiji Žulija Serdeire, **Preljep glas** po tekstu Nedžme Čizmo, u režiji Minje Novaković i **Izađi i bori se**, po tekstu Stele Mišković, a u režiji Lajke Kaikčije.

Treća velika festivalska koprodukcija ima za povod obilježavanje pet godina od smrti čuvenog jugoslovenskog reditelja i pisca Dušana Jovanovića, u kojoj pored „Grada teatra“ učestvuju: Mestvno gledalište iz Ljubljane, Beogradsko dramsko pozorište, i NU Dramski teatar Skoplje. Riječ je o komediji **Život provincijskih plejboja nakon Drugog svjetskog rata ili Tuđe hoćemo – svoje ne damo** u režiji **Ivana Penovića**, koja će nakon premijere u Budvi odmah igrati na festivalu „Ohridsko leto“, a zatim i na festivalu „Ulysses“ na Brionima. Ovaj projekat koji se ovih dana priprema u Skoplju, biće izvođen na novoj lokaciji unutar hotelskog kompleksa „Slovenska plaza“.

Tokom festivala će biti uručene i nagrade »Grad teatar« za doprinos pozorišnoj umjetnosti, laureatima, rediteljima **Milanu Neškoviću i Harisu Pašoviću**.

LIKOVNI PROGRAM:

I ove godine JU „Grad teatar“ nastavlja saradnju sa institucijama likovne kulture Crne Gore, sa ciljem promovisanja likovne baštine. Za ovaj festival, planirane su dvije izložbe; jedna u saradnji sa JU „Muzeji i galerije Podgorice“ i jedna u saradnji sa **Umjetničkom kolonijom iz Danilovgrada**.

Prva izložba, koja će tradicionalno biti otvorena 13. jula, imaće za cilj da predstavi vrijedne **skulpture** iz fundusa JU „Muzeji i galerije Podgorice“ u selekciji **Ljiljane Karadžić**, istoričarke umjetnosti i kustoskinje ove izložbe. Izložba će biti otvorena pod nazivom „**Ukrštanja – skulpture iz kolekcije JU „Muzeji i galerije Podgorice“**“.

Druga izložba, planirana je za 3. avgust, kada ćemo pažnju svratiti i na tradiciju grafike i grafičke umjetnosti. Izložbu pod nazivom „**Praznik grafike**“, koju podržava i organizacija Manifestampe iz Francuske, selektuje **Mirko Toljić**, diplomirani grafičar i grafički dizajner i profesor grafike. Na izložbi će biti izloženi radovi Vesne Bošković, Nataše Drešić, Marije Kapisoda, Darka Karadžića, Nikole Karadglića, Marina Kuveljića Darića, Marijane Miletić Hajrović, Olivije Ivanović Strugar, Jova Petričevića, Monike Radovančević Bojanić, Velja Stanišića i Mirka Toljića.

Obje izložbe biće postavljene u crkvi **Santa Marija in Punta**.

MUZIČKI PROGRAM:

Muzički program festivala otvoriće makedonski pijanista svjetskog renomea **Simon Trpčeski**, i to na trgu ispred Starog grada, gdje će zajedno sa sastavom **Makedonissimo** izvoditi poznate melodije u maniru i na način virtuozu. Riječ je o muzici koju ovacijama ispraća publika svih kontinenata, a ovaj muzički praznik na otvorenom trgu će "Grad teatar" realizovati zajedno sa Turističkom organizacijom Opštine Budva.

Muzički omaž duhovnoj misli baroka pod naslovom "**Uzvišeni svijet Đovani Batiste Pergolezija**", koji će biti izveden u skladu sa muzičkom praksom vremena nastanka Pergolezijevih djela, izvešće sopranistkinja **Sara Vujošević Jovanović**, bariton **Dmitrij Grinih** uz ansambl koji okuplja istaknute umjetnike iz Crne Gore i Rusije, dok će u ulozi čembaliste i dirigenta nastupiti **Ivan Velikanov**.

Predstavljanje djela crnogorskih savremenih kompozitora (Senada Gačevića, Branka Zenovića) kroz različite žanrove i stilove, u specifičnim aranžmanima inspirisanim domaćim folklorom, te potpuno nova upotreba tradicionalnih gusala u kontekstu umjetničke muzike, ukratko bi mogao biti opis koncerta kojim festival i izvođači nastoje da više ili manje poznatim kompozicijama "udahnu" neki novi život, kroz savremeniji zvuk i stil, uglavno u "world music" maniru, a sa primjesama etno-džeza i post-romantizma. Na ovom koncertu nastupiće: **Dušica Kordić** (violina, gusle, glas), **Milica Lalošević** (sopran) te **Nikola Vučković** (klavir).

Kantautor, slikar i pjesnik Nenad Marić, poznat kao "**Kralj Čačka**", publici našeg festivala poznat je i kao autor muzike za predstave. Ovoga ljeta će zajedno sa svojim bendom izvoditi autorsku muziku kojom je stekao popularnost vrlo široke publike, sačuvavši autentičnost poetskog i muzičkog izraza.

Veče posvećeno savremenoj džez muzici dogodiće se u prostoru tvrđave Mogren. Džez gitarista i kompozitor iz Budve, **Matija Mitrović**, zajedno sa bubnjarom i pijanistom, koji čine sastav pod nazivom "**Sept Noir**" izvešće svoju autorsku muziku kojom su do sada već osvojili mnoge evropske jazz scene.

"Arie per Due" naziv je programa kojeg će izvesti eminentni umjetnici **Sandra Belić**, **violičelistkinja**, i **Ljubiša Jovanović**, **flautista**, izvođeći djela Betovena, Hendla, Žarka Mirkovića i Ivane Stefanović.

"Sjenke i svjetlost" koncert je još jednog dua koji nastupa na ovogodišnjem festivalu. **Violinista Marko Simović** i **pijanistkinja Vladana Perović** izvođiće djela Debisija, Griga, Betovena, Korelija..

Muzički program XXXIX festivala zatvoriće talentovani i uspješni mladi Budvani: **Milica Radović** (solo pjevanje), **Matija Molčanov** (klavir), **Jelena Divanović** (klavir) i **Anđela Vlaović** (flauta).

KNJIŽEVNI PROGRAM:

Polazna ideja ovogodišnjeg festivala pažnju je još jednom usmjerila ka autorima koji posebnošću svojih glasova definišu poetičke pravce sredina u kojima djeluju. Iako čekamo **još nekoliko potvrda** za ovogodišnje gostovanje, već sada možemo uočiti dominantnu nit kojom smo se vodili tokom ovogodišnjeg festivala. Prvenstveno, u fokusu su nam pisci koji odabirom tema upravo preispituju normirane činjenice, problematizujući upravo ono što pamti zvanična istorija i plasiraju zvanični autoriteti, ono što se prećutalo i sakrilo, ali i neumitno izniknulo u formi književnog ili nekog drugog relevantnog djela.

Već na samom otvaranju, gost književnog programa biće francuski pisac **Erik Vijar**, između ostalih i dobitnik Gonkurove nagrade, najznačajnije nagrade za književnost u Francuskoj, čiji su romani dostupni u izdanjima „Akademske knjige“ iz Novog Sada. Istražujući upravo istoriju, Vijar u svojim brojnim romanima ukazuje na konstruisana usmjerenja sistema moći, koji oblikuju ne samo ono što treba zapamtiti, već i ono što se savremenom društvu nameće kao norma. Naravno, Vijarov subverzivni uvid, jasna književna forma i izvanredan jezik upravo i razobličavaju probleme savremenog svijeta i pokušaje zatamnjenja istine, ali utiru i moguće pravce oslobađanja od nametnutih normi.

Ove godine na Trgu dodjeljujemo i nagradu „Stefan M. Ljubiša“ za 2024/2025. god. **Vladislavu Bajcu**, piscu i izdavaču. G. Bajac je dragi gost Trga pjesnika, i kao pisac i kao izdavač i urednik jedne od najznačajnijih kuća regiona „Geopoetike“. Žiri koji je u prethodne dvije godine radio u sastavu prof. dr **Vesna Goldsvorti**, prof. dr **Tatjana Đurišić** i prof. dr **Zoran Paunović**, odlučio je da Bajac bude dobitnik festivalske nagrade za književnost, kako zbog inovativnosti tema kojima se bavio u svom višedecinijskom radu, od istraživanja kultura dalekog istoka, istorija i kultura koja su oblikovala istoriju Balkana, ali i opsege vešestраних i višeslojnih identiteta čovjeka ovih prostora, pa do tematizacije savremene istorije očitovane i u dinamičnim društvenim promjenama i visokoj i popularnoj kulturi koje su se sa njom prožimale.

Na Trgu gostuje i **Goce Smilevski**, makedonski pisac, dobitnik Evropske nagrade za književnost, autor nekoliko romana, među kojima su i „Razgovori sa Spinozom“ i „Sestra Sigmunda Frojda“. I Smilevski, duboko zadirući u istorijske činjenice, pokušava da preispita i razumije postupke istorijskih ličnosti koje bira za sopstvene junake, a time i da postavi pitanja o vrijednostima kojima je oblikovana evropska civilizacija.

Ove godine na Trgu obilježavamo i 50 godina od smrti Ive Andrića. Tim povodom, **Jasmina Ahmetagić** na Trgu će predstaviti svoju studiju „Knjiga o Andriću“, koja tumači neke od najkompleksnijih Andrićevih likova Jungovom teorijom arhetipova i kolektivnog nesvjesnog.

Gost Trga je i **Emanuel Ruben**, koji takođe svojom poetikom kreira savremene književne tokove francuske književnosti. Autor romana „Mediteranke“, objavljenog u „Akademske knjige“

iz Novog Sada, razmatra sudbinske uzuse definisane istorijom raskoraka između evropskog i afričkog kontinenta, jednog od najdinamičnijih svjetskih regiona, ukazuje na neraskidive veze života i prostora sa koga se potiče, kao i na potrebu za pripadanjem i potrebu za razumijevanjem.

Zoran Ferić, pripovijedač iz Hrvatske, pisac privatnih istorija oblikovanih uzusima ne samo društveno-istorijskih dešavanja, već i neumitnostima biološkog vremena, ove godine na Trgu gostuje povodom objavljivanja nove zbirke priča „Spajdermen“. Uz osvrt na najnovije djelo, sa piscem će se voditi razgovor i o prethodnom književnom radu, kojim je zavrijedo mjesto u svaremenoj hrvatskoj književnosti.

Svetlana Kalezić Radonjić, profesorka, teoretičarka književnosti i pjesnikinja, svoje književno znanje i umijeće ovoga puta provjerava u formi kratke priče, koja se bavi izazovima koje savremeno društvo postavlja pred ženu, preispitujući time i istinske domete feminizma u savremenom društvu, ali i same feminističke postulate.

Slavica Perović, još jedna autorka iz Crne Gore, svojim trećim romanom „Nova Nora“, takođe traga za mogućnostima ženskog oslobođenja u „lutkinj kući“ koju gradi savremena društvena norma, o snazi podzemnih patrijarhalnih tokova koje joj određuju granice, ali i o tome da je bijeg i dalje moguć zarad potrebe spoznavanja sebe.

Već dobro poznato ime na književnoj sceni Crne Gore, **Aleksandar Ćuković**, ovoga puta na Trgu predstavlja svoju zbirku eseja „Teror razonode“. Baveći se brojnim aspektima kako društvene stvarnosti, tako i dinamike kulturnog života, Ćuković demistifikuje površnosti savremenog doba, ali i ukazuje na istinske vrijednosti, svjedoke vremena, prvenstveno u kulturi, koju razumije kao suštinsku vrijednost svakog naprednog društva.

Ove godine na Trgu ćemo predstaviti i knjigu „Gordi i ponizni – paradoksalisti Fjodora Dostojevskog“ **prof. Jovana Popova**, nagrađenu nagradom „Nikola Milošević“ za 2024. godinu. Analizom junaka književnosti Dostojevskog, koje dijeli u tri grupe: sluge, lakrdijaši i erotičari, prof. Popov ukazuje na razloge i opsege unutrašnjih sukoba koje ih vode, time određujući i tokove romaneskne radnje. Ovim pristupom autor istovremeno doprinosi i „sveukupnom razumevanju složene i tragične prirode čoveka“, kako ističu recenzenti knjige.

1845. godine u Beogradu je objavljena „Luča mikrokozma“, metafizički spjev Petra II Petrovića Njegoša. U čast 180 godina od objavljivanja „Luče“ **prof. Milo Lompar** na Trgu drži predavanje o značenjskim dometima spjeva, evropskom vremenskom i vrednosnom kontekstu u kome se javlja, kao i „Luči“ kao književnoj i kulturnoj vrijednosti prvog reda.

Radomir D. Mitrić je pisac mlađe generacije, koji se ogledao kako u poeziji, tako i u romanu. Do sada je nagrađen nekim od najznačajnijih nagrada (Brankova nagrada, nagrada „Miloš Crnjanski“, nagrada „Poezija i solidarnost“ u sradanji sa UNESKOM, nagrada „Milutin Bojić“, mađarska nagrada „Milovan Vidaković“, nagrada Mrkonjić grada itd). U Budvi predstavlja zbirku „Kino Mediteran“, koja tematizuje suptilnost sudbine pjesničkog bića, tananost i snagu

lirskog izraza i nemjerljive mogućnosti jezika, a sve sa ciljem dosezanja suštine svijeta i istine o čovjeku.

O odnosima privida i istine, odnosno o tome kako su znanja iz psihijatrije i psihoanalize, sticana na bečkim visokim školama između ostalog i kod prof. Frojda, Hugu Klajnu pomogla da preživi okupaciju tokom 2. svjetskog rata, da bolje razumije Šekspira i svoja interesovanja usmjeri sa medicine ka pozorišnoj režiji, teme su novog romana „Zavod“ **Gorana Markovića**, koji će takođe biti predstavljen na ovogodišnjem Trgu.

Katarina Mitrović, još jedan autentičan novi glas na književnoj sceni, u novom romanu „Sve dobre barbike“ tematizuje unutrašnje potrage za istinom i potrebama za ispoljavanjem iste, koje vode i do pisane forme, bilo u romanu, dramskom tekstu ili scenariju.

I ove godine, poseban doprinos razgovorima na Trgu daju poznati književnici, profesori, urednici, kritičari i teoretičari književnosti, izdavači i prevodioci: **Bora Babić**, **Melita Logo Milutinović**, **Zoran Paunović**, **Tanja Bečanović**, **Vesna Goldsvorti**, **Vujica Ognjenović**, **Božena Jelušić**, **Milorad Durutović**, **Maja Malbaša**, **Drago Glamuzina**, **Radoje Femić**, **Nikola Marinković**, **Jana Aleksić**, **Danka Ivanović** i **Zvonko Karanović**, uz napomenu da ćemo ubrzo objaviti imena i ostalih gostiju.